

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Кафедра менеджменту, публічного управління та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

«СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ»

Виконала:

здобувачка освітнього ступеня «Бакалавр»
освітньо-професійної програми
«Менеджмент»
спеціальності 073 «Менеджмент»
денної форми навчання
ПІЧКУР Анастасія Сергіївна

Керівник:

Д-р екон. наук, професор ЧИКУРКОВА Алла
Дмитрівна

Оцінка захисту:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

„_____” _____ 20__ р.

Допускається до захисту:

„_____” _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

«Менеджмент»

спеціальності 073 «Менеджмент»

ЧИКУРКОВА Алла Дмитрівна

м. Кам'янець-Подільський, 2024 рік

АНОТАЦІЯ

Пічкур А.С. Стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємств.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» зі спеціальності 073 «Менеджмент». – Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», Кам'янець-Подільський, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена науковому обґрунтуванню процесу стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств. Метою роботи є розроблення теоретико-методологічних засад і науково-практичних рекомендацій з удосконалення стратегічного управління підвищенням конкурентоспроможності підприємств України. Об'єкт дослідження: організаційно-економічні процеси стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств України. Предмет дослідження: сукупність теоретичних, методологічних та практичних засад стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств України.

Ключові слова: конкурентоспроможність, стратегія, управління, агробізнес, структура управління.

ANNOTATION

Pichkur A. Strategic management of the enterprises competitiveness.

Qualification work on obtaining educational qualification of "Bachelor" specialty 073 "Management". - Higher Educational Institution "Podillia State University", Kam'yanets-Podilsky, 2024.

The thesis is devoted to the scientific substantiation of the process of managing the competitiveness of agribusiness entrepreneurial structures. The purpose of the work is to develop theoretical and methodological foundations and scientific and practical recommendations for improving the management of improving the competitiveness of Ukrainian agribusiness business structures. Object of study: organizational and economic processes of managing the competitiveness of Ukrainian agribusiness business structures. Subject of study: set of theoretical, methodological and practical principles of competitiveness management of business structures of agribusiness of Ukraine.

Keywords: competitiveness, strategy, management, agribusiness, management structure.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ.....	7
1.1. Управління за цілями конкурентоспроможністю підприємства.....	7
1.2. Особливості стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств.....	22
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ПРОЦЕСІВ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ВІДНОВЛЕННЯМ І РОЗВИТКОМ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	36
2.1. Процеси управління відновленням і розвитком конкурентоспроможності суб'єктів агробізнесу.....	36
2.2. Результативність стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств.....	51
Висновки до розділу 2.....	69
РОЗДІЛ 3. КОНЦЕПЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	69
3.1. Особливості управління конкурентоспроможністю підприємств..... агробізнесу з базовою конкурентною стратегією «економія на витратах.....	70
3.2. Управління конкурентоспроможністю підприємств агробізнесу з конкурентною стратегією інноваційно-диференційованого розвитку.....	81
Висновки до розділу 3.....	90
ВИСНОВКИ.....	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	97
ДОДАТКИ.....	102

ВСТУП

Актуальність теми. На шляху до євроінтеграції в Україні формується управління конкурентоспроможністю підприємств. Це вимагає змін у визначенні пріоритетів господарювання й залучення до кращих світових стандартів соціального, екологічного й економічного розвитку. Першочерговим є управління конкурентоспроможністю суб'єктів господарювання через переваги при задоволенні інтересів у розвитку всіх суб'єктів за інтересами на засадах стейкхолдер-менеджменту. Причиною неконкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників є несприятливі умови для розвитку учасників конкурентного процесу (споживач, підприємець, працівник, розробник стандартів). Оскільки підприємці не пов'язують розвиток бізнесу з розвитком людини, то використовується оптимізаційно-технологічний, а не бізнес-орієнтований інформаційний людиноцентричний підхід до управління підвищенням конкурентоспроможності суб'єктів агробізнесу.

Мета роботи - розроблення теоретико-методологічних засад і науково-практичних рекомендацій щодо удосконалення стратегічного управління підвищенням конкурентоспроможності підприємств.

У відповідності до поставленої мети були вирішені такі **завдання**:

Для досягнення мети дослідження поставлено й вирішено такі наукові й практичні завдання:

- узагальнити теоретико-методологічні засади стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств;

- систематизувати методологічні підходи до управління підвищенням конкурентоспроможності підприємств для покращення результатів економічної діяльності за рахунок розвитку учасників конкурентного процесу;

- дослідити процеси управління відновленням і розвитком конкурентоспроможності суб'єктів агробізнесу;

– визначити результативність стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств;

– обґрунтувати використання методичного підходу до управління конкурентоспроможністю підприємств агробізнесу з базовою конкурентною стратегією «економія на витратах»;

– запропонувати механізм переведення підприємств в стан розвитку конкурентоспроможності (атрактор прогресу) з метою забезпечення конкурентної стійкості в нестабільних умовах ринкової економіки.

Об’єкт дослідження – організаційно-економічні процеси стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств України.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методологічних і практичних засад стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств України.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертації є загально-наукові й спеціальні методи. В процесі дослідження використано: історичний метод (під час визначення еволюції поглядів науковців на поняття «метод управління підвищенням конкурентоспроможності підприємств агробізнесу»); абстрактно-логічний, аналізу, синтезу, дедукції, індукції (у процесі дослідженні концепцій класиків менеджменту щодо методів управління підвищенням конкурентоспроможності підприємств); методи наукової абстракції (для обґрунтування розвитку економічних систем під впливом невизначеності середовища господарювання); метод моделювання (при формуванні моделей управління конкурентоспроможністю суб’єктів агробізнесу); методи фінансово-економічного аналізу, зокрема горизонтальний і вертикальний трендовий аналіз (для оцінки дисипативно-структуруючого управління конкурентоспроможністю й конкурентної стійкості на ринку підприємств); метод системного аналізу (під час вивчення системи методів управління підвищенням конкурентоспроможності підприємств агробізнесу); метод експертних оцінок (у процесі формування й підтвердження теоретичних та практичних результатів);

методи теорії ймовірностей і математичної статистики (для розрахунку інтервалів між кризовими явищами у світовій та національній економіці, а також для аналізу конкуренції в аграрному й пов'язаних з ним секторах економіки України).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі й нормативні документи, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання України, дані Державної служби статистики України, дані обліку й управлінської звітності сільськогосподарських суб'єктів господарювання і підприємств, що забезпечують їх ресурсною, збутовою й просторовою базою функціонування, результати власних досліджень і спостережень.

Практичне значення результатів дипломного дослідження полягає у розробленні методичного забезпечення формування нової стратегії підприємства, що сприятиме більш планомірному та ритмічному функціонуванню підприємства та отриманню конкурентних переваг у довгостроковій перспективі.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 100 сторінках комп'ютерного тексту, містить 18 таблиць та 7 рисунків, список використаних джерел включає 53 найменування.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі представлено нове вирішення актуальної проблеми наукового обґрунтування напрямів удосконалення управління конкуренто-спроможністю підприємств України, а саме:

1. Узагальнено теоретико-методологічні засади системного управління підвищенням конкурентоспроможності підприємств. Визначено, що формування конкурентних переваг здійснюється через додавання продукту споживчих властивостей на етапах його проектування, ціноутворення, рекламування, виробництва (оновлення техніки та технології, робота з персоналом, управління витратами й фінансовими операціями) та збуту. Еволюція теорій конкуренції пов'язана з динамікою самоусвідомлення суспільства і на етапі домінування потреб у розвитку, самовираженні й самоактуалізації громадян ХХІ століття передбачає використання диференційованого вибору теорії залежно від базової конкурентної стратегії підприємства. Якщо його продукт задовольняє: фізіологічні потреби споживача, то використовуються ресурсні, виробничі та цінові теорії в межах базової конкурентної стратегії «економія на витратах»; потреби в безпеці – теорії системного забезпечення якості й надійності товарів в межах базової конкурентної стратегії «висока якість»; потреби в самовираженні – теорії співконкуренції в межах базової конкурентної стратегії «інноваційно-креативна диференціація». Наведене підтверджується результатами аналізу праць класиків менеджменту, власних досліджень й спостережень.

2. За результатами дослідження розроблено методологічний підхід до управління підвищенням конкурентоспроможності підприємств в нових фінансово-економічних умовах господарювання, який в органічній єдності охоплює інноваційно-креативні властивості економічної системи (синергія, розвиток, самодостатність, самоорганізація), що формують конкурентоспроможний стан, підвищують конкурентну стійкість на ринку й

переносяться у площину бізнесу через нестандартне використання системи методів управлінського впливу на виробничі ресурси підприємств. Створюються умови для розвитку суб'єктів господарювання й конкурентного процесу (споживач, підприємець, працівник, розробник стандартів) через упровадження інформаційних технологій у товарному виробництві та використання переваг «креативного сільського господарства» (сукупність виробничо-ціннісних структур взаємодії сприятливого характеру із соціальновідповідальним бізнесом, які використовують ресурси сільських місцевих культурологічних, рекреаційних, екологічних, пізнавально-просвітницьких туристичних destinations, що розвивають людей). Оптимальний баланс спеціалізації та кооперації діяльності встановлюється за показниками стану конкурентоспроможності й рівня конкурентної стійкості підприємств на ринку. Розроблений підхід дозволить забезпечити сталий розвиток економіки на рівні підприємств агробізнесу територіальної громади. Існування стабілізуючо-системних властивостей економічних систем підтверджується практикою роботи конкурентоспроможних підприємств агробізнесу й формуванням умов креативного сільського господарства в Україні (пілотні проекти створення агрокластерів у 5 областях здатні забезпечити в перспективі збільшення числа середніх прибуткових підприємств на 1391 і приплив у сільське господарство 14 тис. осіб).

3. Установлено наявність синергетичного ефекту в управлінні конкурентоспроможністю підприємств від впливу чинників підвищення попиту й стимулювання його пропозицією. Зростання попиту відбувається, коли головна споживча властивість атрибутів товару (економічність, якість, креативна диференціація) збігається з типом дисипативної структури господарської діяльності (економно-, якісно-, диференційно-дисипативна) й психофізіологічними характеристиками працівників (динаміки, статично-раціоналізатори у сфері якості, інтуїтиви-творці). Використання підходу сприятиме формуванню й підтримуванню в часі конкурентоспроможного стану підприємств. Наведене підтверджено результатами досліджень виробничих

структур (1541 суб'єкт економічної діяльності) та кодів типу особистості виробничого персоналу (2449 осіб) підприємств агробізнесу.

4. Дослідження дало змогу визначити конкурентні переваги товарів сільськогосподарських підприємств і підприємств, які забезпечують їх ресурсною, збутовою й просторовою базою функціонування, в умовах інформатизації суспільства та економіки знань. Визначення відрізняється тим, що позначається: «економічністю» (час, гроші), якщо купується товар фізіологічного призначення (продукти харчування, послуги транспортування, зберігання, продажу); «якістю» у разі придбання товарів, які задовольняють потреби в безпеці й комфорті (машини й обладнання для аграрного сектору, технічний сервіс, страхування посівів і підготовка кадрів); «інноваційно-креативною диференціацією», коли за рахунок товару задовольняються вищі потреби людини (послуги з рекламування агропродуктів, створення брендів, агротуристичний та виставковий бізнес, агродизайн, підприємства галузей креативної індустрії). Врахування зазначеного сприятиме створенню пропозиції, яка задовольнить платоспроможний попит. Надійність висновків на рівні 88-99 % підтверджується результатами опитування споживачів товарів – 1541 особа.

5. На основі результатів дослідження обґрунтовано використання методичного підходу до формування виробничого персоналу підприємств, який, на відміну від наявного, характеризується тим, що враховується сполучення індивідуальних характеристик працівників з напрямом конкурентної переваги товару; для виробництва: «економного» товару підходять динамічні працівники, схильні до виконання великого обсягу роботи за короткий термін (трактористи-машиністи, водії, майстри машинного доїння, заготівельники, робітники закладів швидкого харчування), «якісного» – статичні особистості, що надають перевагу не кількості, а якості праці (робітники сільськогосподарських підприємств із ремонту агротехніки, агромашинобудівних заводів, страхових компаній та навчальних закладів з підготовки кадрів), «інноваційно-креативного диференційованого» – творчі

працівники, здатні задовольняти не нижчі, а вищі потреби споживача (фахівці у сфері брендингу й реклами агропродуктів, робітники сільського туризму). Даний підхід сприятиме підвищенню рівня конкурентної стійкості підприємств на 65 %.

6. Запропоновано механізм переведення підприємницьких структур агробізнесу в стан розвитку конкурентоспроможності (атрактор прогресу), який, на відміну від наявного, базується на сполученні сигналу ринку (про вектор конкурентної переваги товару) із певною траєкторією (атрактором) розвитку суб'єкта господарювання: сигнал «економічність» товару (через систему методів) переводить підприємницьку структуру агробізнесу в атрактор розвитку «економне виробництво», сигнал «якість» – «якісне виробництво», сигнал «інноваційно-креативна диференціація» – «виробництво інноваційно-креативного диференційованого товару». Показник стану конкурентоспроможності Пск змінює значення від 0 до 1, а показник рівня конкурентної стійкості Пкс приймає значення в діапазоні $[0; +1]$, що свідчить про конкурентоспроможність структури агробізнесу на ринку. Наведене підтверджується даними статистичної звітності, за якими при зростанні коефіцієнта регресії динаміки чистого доходу сільськогосподарського підприємства (середні – 0,119; малі – 0,130; великі – 0,147) збільшується його рентабельність (15,4; 15,5; 20,5 %). Рентабельність зростає тільки в тих підприємств, які дотримуються певної траєкторії розвитку.

7. Визначено системний підхід до формування дисипативної (високо організованої) структури діяльності підприємств, який, на відміну від наявного, базується на тому, що роль структуроутворюючої підсистеми виконує «персонал», а підсистеми «маркетинг», «виробництво», «витрати», «інвестиції» і «фінанси» забезпечують розвиток попиту та синергетичний ефект від дії методів управління виробничою діяльністю. Даний підхід указує на можливість використання в управлінні процесів самоорганізації та саморозвитку за рахунок дисипативного структурування підприємств агробізнесу. Доведено, що в економіці підприємства дисипативність доцільно розглядати як стійке

утримання певної структури виробничої діяльності («розміщення виробу», «розміщення технологічного процесу», «фіксоване розташування»). Наведене підтверджується результатами аналізу роботи 1738 успішних підприємств.

8. На основі системного аналізу ринкової кон'юнктури уточнено модель використання підприємницькими структурами агробізнесу базових конкурентних стратегій, яка, на відміну від існуючої («лідерство у витратах», «диференціація», «фокусування»), розширюється й уточняється запропонованими стратегіями, а саме: «економія на витратах», «висока якість», «інноваційно-креативна диференціація», що дає можливість охопити всю сферу економічних стосунків підприємств, які конкурують на аграрному ринку, уточнити самі стратегії, галузі їхнього використання (сфери, де випускаються «економні», «якісні» та «інноваційно-креативні диференційовані» товари, відповідно). Уточнена модель дозволить ефективно використовувати підприємствами можливості базових конкурентних стратегій. Наведене підтверджується аналізом роботи 1727 збиткових та 1738 прибуткових підприємств, довідками та актами про впровадження результатів дисертаційної роботи на підприємствах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрушків Б., Мельник Л., Погайдак О. Інноваційні засоби формування концепції оцінювання сталого розвитку у системі «підприємство – галузь – регіон – держава» (європейський аспект). Український журнал прикладної економіки. 2016. Т. 1. № 2. С. 6–17.
2. Бурик З. М. Формування концепції сталого розвитку регіону. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ttpdu_2014_1_22.pdf
3. Васи́лига С. М. Поняття стратегії розвитку підприємства. Економіка та держава. 2020. № 1. С. 122-125.
4. Васи́ленко В. О. Стратегічне управління: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 396 с.
5. Васю́ткіна Н. В. Актуальні питання сталого розвитку підприємства. Тенденції розвитку організаційного та проєктного менеджменту; матеріали XXXII Міжнар. наук. практ. конф., Львів, економ. фундація, 2013. С. 27-30.
6. Васю́ткіна Н. Управління сталим розвитком підприємств: теоретико-методологічний аспект : монографія. Київ : Ліра-К, 2014. 334 с.
7. Величко Т. Г. Основні напрями стратегічного управління підприємством в умовах сталого розвитку. Агросвіт. 2020. № 7. С. 92–96.
8. Вецко Т. М. Сталий розвиток підприємства: проблеми та перспективи. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29380/1/2019-13_2-04.pdf
9. Гладинець Н. І. Роль інноваційної складової системи стратегічного управління підприємством туристичного бізнесу. Формування ринкових відносин в Україні. 2018. № 10. С. 48-53.
10. Гужавіна І. В. Фінансова стратегія та її роль в системі управління підприємством. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2019. № 4. С. 85-91.

11. Данилишин Б. М. Розроблення національних стратегій сталого розвитку: корисний досвід для України. Механізм регулювання економіки. 2008. № 3 (2). С. 214–218.
12. Дем'яненко Т. І. Сталий розвиток вітчизняних підприємств в сучасних економічних умовах. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31 (70). № 2. С. 185-188.
13. Доценко І. О. Стратегія управління фінансовими ризиками підприємства в процесі формування його фінансової безпеки. Modern economics. 2020. № 20. С. 73-78.
14. Жаданос О. В., Шатоха В. І., Петренко А. Л. Стратегія сталого розвитку на підприємстві: приклад Європи та досвід України. Дніпро: Дріант, 2017. 79 с.
15. Зайцев Л. Г. Стратегічний менеджмент: підручник. М.: Економіст, 2012. 416 с.
16. Захарченко О. Наукові основи сталого розвитку. Наукові праці національного університету харчових технологій. 2015. № 4. С. 68–75.
17. Зуб А. Т. Стратегічний менеджмент: теорія і практика: навчальний посібник для вузів. М.: Аспект Пресс, 2012. 415 с.
18. Іванчук К. Стійкий економічний розвиток підприємства: теоретичне обґрунтування. Економіка розвитку. 2014. № 3 (71). С. 85–88.
19. Ілляшенко Н. С. Формування «системної карти» стратегічного управління розвитком підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2017. № 1. С. 119-128.
20. Касич А. О. Втілення концепції стратегічного управління в практику вітчизняних підприємств. Бізнес Інформ. 2014. № 11. С. 290-294.
21. Квятковська Л. А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства. Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. № 1. С. 85–89.
22. Компанець К. А., Іванчук С. І., Бондаренко В. А. Стратегічне маркетингове управління суб'єктів готельно-ресторанного бізнесу. Матеріали

VII Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Актуальні проблеми маркетингового менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки», м. Луцьк, 8 травня 2020 р. С. 111–114.

23. Компанець К. А., Литвишко Л. О., Артемчук В. О. Особливості інноваційного стратегічного управління підприємствами під час пандемії COVID-19. Інвестиційно-інноваційна діяльність. 2021. XXI. № 1. С. 82-86.

24. Кузнецова І. Формалізація процедури оцінювання фінансової стійкості, як стадії процесу стратегічного управління підприємством. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2017. № 5. С. 84-94.

25. Кухарук А., Змітрович Д. Формування конкурентних переваг підприємства з урахуванням положень концепції сталого розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 15. Ч. 2. С. 46–48.

26. Легомінова С. В. Концептуальні засади стратегічного управління конкурентними перевагами підприємств. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2017. №18. С. 250-255.

27. Литвишко Л. О., Горбенко Ю. А. Адаптація бізнесу до нових реалій пандемії COVID-19. Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції «Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці» у рамках реалізації проекту Erasmus+ «Академічна протидія гібридним загрозам». 7 грудня 2020 р. С. 65.

28. Максимов С. Б. Сутність стратегії розвитку на транспортних підприємствах. Збірник наукових праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління», 2019. Вип. 46. С. 72-81.

29. Малик І. П., Вецко Т. М. Механізм забезпечення сталого розвитку підприємств України. Сучасні підходи до управління підприємством: зб. тез доп. ІХ Всеукраїнської наук.-практ.конф., м. Київ, 12 квіт. 2017 р. Київ, 2017. С. 64-69.

30. Масленнікова Н. П. Управління розвитком організації. М.: Центр економіки і маркетингу, 2012. 304 с.

31. Міждисциплінарний словник з менеджменту. За ред. Д. М. Черваньова, О. І. Жилінської. К.: Нічлава, 2011. 624 с.
32. Падерін І. Д. Стратегічне управління на підприємствах малого та середнього бізнесу. 2017. № 2. С. 163-167.
33. Пакулін С. Управління сталим розвитком сучасного підприємства. Електронний науковий журнал. 2016. № 8. С. 200–217.
34. Пилипенко С. Стратегічне управління підприємством на засадах концепції сталого розвитку. Економіка та суспільство. 2020. № 21. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/33>
35. Польова Н. М. Підходи до стратегічного управління машинобудівними підприємствами. Вісник Черкаського університету. Серія : Економічні науки. 2016. Вип. 1. С. 99-104.
36. Полякова Я. О. Логіко-семантична основа формування базових компонентів стратегії підприємства. Проблеми економіки. 2016. № 4. С. 151-156.
37. Попрозман О. І. Стратегія діяльності підприємства в умовах монополізації ринку. Формування ринкових відносин в Україні. 2020. № 1. С. 61-66.
38. Савченко С. М., Нікітін В. Г. Сутність та принципи стратегічного управління ефективністю діяльності підприємства. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2021. № 2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/94.pdf
39. Ситницький М. В. Модель стратегічного управління розвитком дослідницького університету. Бізнес Інформ. 2018. № 5. С. 447-452.
40. Ситницький М. В. Стратегічне управління розвитком дослідницьких університетів: монографія. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 302 с.
41. Сорока А. М. Операційна стратегія менеджменту в системі управління підприємством. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 4. С. 77-81.

42. Степаненко Т. О. Теоретичні та методичні засади сталого розвитку підприємства. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. Том 31 (70). № 6. С. 136-141.

43. Харченко В. Принципи формування системи стратегічного управління розвитком промислового підприємства. Схід. 2014. № 4. С. 66-71.

44. Чухлата Ж. Г. Особливості стратегії розвитку підприємством в сучасних умовах. Вісник економіки транспорту і промисловості № 62, 2018. С. 362-367.

45. Шелегеда Б.Г. Стратегічне управління потенціалом підприємства: монографія. Донецьк: Вид-во ДонУЕП, 2016. 219 с.

46. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2014. 699 с.

47. Шіковець К. О. Теоретико-методологічні основи моделювання управління економічним розвитком підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2017. № 3. С. 162-168.

48. Шубін О. О. Методичний підхід до забезпечення стійкого економічного розвитку торговельного підприємства. Європейський вектор економічного розвитку. 2014. № 1 (16). С. 195-202.

49. Шубравська О. Сталий економічний розвиток: поняття і напрямки дослідження. Економіка України. 2015. № 1. С. 36-42.

50. Шульгіна Л. М., Юхименко В. В. Сучасні концепції стратегії розвитку інноваційним розвитком підприємства. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2013. № 3, Т. 2. С. 79-84.

51. Юрченко Ю. О. Еволюція практики стратегії розвитку. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. № 1. С. 222-229.

52. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

53. Офіційний сайт ТОВ «Агрокомпанія Прикарпаття». URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/41481188/